

Geestwater te Lisse

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving

G&G-rapport 2023-086

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Geestwater te Lisse

Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de
natuurwetgeving

R. Zimmerman

2023

Opdrachtgever
Partners RO

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2023-086

Datum	12 oktober 2023
Versie	V3

Gecontroleerd door: F.N.M. van der Knaap

Titel: Geestwater te Lisse
 Projectcode bureau: 2023-086
 Projectleiding: Ir. R. de Beer
 Veldwerk: R. Zimmerman, D. de Beer, J.R. Fokkens, A. van der Laan, F. Lang & S. Passchier
 Opdracht: Partners RO
 Contactpersonen: Steven de Boer (Partners RO)
 Akkoord voor uitgave: Teamleider Van der Goes en Groot
 Paraaf:

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperioden, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde soorten van toepassing zijn.

De bevindingen die zijn beschreven in onderliggende ecologische beoordeling worden over het algemeen gedurende een periode van drie jaar na de verschijningsdatum van dit rapport als geldend gezien, mits omstandigheden in het beschreven gebied niet te sterk zijn gewijzigd.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is door Certiked gecertificeerd overeenkomstig de eisen van ISO 9001:2015, op basis van het Certiked Model 2015.

Het Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G

2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Doel van het onderzoek.....	6
1.3	Ligging van het plangebied	6
1.4	Geplande werkzaamheden	6
1.5	Leeswijzer	7
2	Methode	8
2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	8
2.1.1	Nestenscan	8
2.2	Amfibieën.....	10
2.2.1	Rugstreeppad	10
2.3	Holtescan	11
2.3.1	Voorscan.....	11
2.3.2	Vervolgscan	11
2.4	Vleermuizen	13
2.4.1	Veldbezoeken	13
2.5	Relatie met het vleermuisprotocol.....	16
3	Resultaten broedvogels	18
3.1.1	Onderzoekrondes	18
3.2	Overige broedvogels.....	19
3.3	Conclusie broedvogels	19
4.1	Rugstreeppad.....	20
5	Resultaten vleermuizen	21
5.1	Gewone dwergvleermuis.....	21
5.2	Ruige dwergvleermuis	22
5.3	Laatvlieger.....	23
5.4	Rosse vleermuis	24
5.5	Watervleermuis	24
6	Effectbeoordeling en maatregelen	26
6.1	Buizerd, Ransuil en Sperwer	26
6.2	Amfibieën.....	26

6.3	Vleermuizen	26
6.4	Overige broedvogels	26
6.5	Zorgplicht	27
7	Conclusies en aanbevelingen	28
8	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	30
9	Bijlagen	32

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Er bestaan plannen een locatie genaamd Geestwater in Lisse, her in te richten. Lisse ligt in de gelijknamige gemeente in de provincie Zuid-Holland.

Het is mogelijk dat beschermde diersoorten in het plangebied verblijven of dit gebruiken als onderdeel van hun leefgebied. Het gaat om Rugstreeppad, Buizerd, Sperwer, Ransuil en verschillende soorten vleermuizen. De aanwezigheid van deze potenties werd aangegeven in een uitgevoerde 'ecologische quickscan' (zie DE BEER, 2022).

Om dit nader te onderzoeken heeft Partners RO opdracht gegeven aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot een inventarisatie uit te voeren naar deze soorten.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode mei 2022-juli 2023. De inventarisatie is uitgevoerd door medewerkers van bureau Van der Goes en Groot.

Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

Figuur 1.

De ligging van het plangebied (rood omlijnd).

1.2 Doel van het onderzoek

Doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in het voorkomen en de verspreiding van Rugstreeppad, Buizerd, Sperwer, Ransuil en verschillende soorten vleermuizen binnen het plangebied.

1.3 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het plangebied aangegeven.

Het gebied is 8,7 hectare groot. Het plangebied bestaat voornamelijk uit agrarisch gebruikte graslandpercelen met enkele vochtige bosjes en braak liggende stukken land. Het gebied wordt doorsneden door een aantal bredere wateren. Het gebied Geestwater ligt aan de zuidwestrand van de bebouwing van Lisse, naar het zuiden ligt meer agrarisch terrein. Aan de noordzijde ligt industrieterrein Dever.

1.4 Geplande werkzaamheden

Het gebied zal worden omgevormd tot een ontwikkellocatie voor nieuwbouw, aansluitend op de wijk Poelpolder. In het gebied wordt nieuwbouw voorzien van 450 woningen. De woningbouw wordt gecombineerd met inrichting van een waterrijk gebied in het westelijk deel van de ontwikkellocatie.

De ecologisch gevoelige werkzaamheden zullen bestaan uit het verwijderen van de vegetatie-toplaag, het vergraven van de bodem of de oevers en/of het opbrengen van grond, het kappen en rooien van struiken en/of bomen of zware constructiewerkzaamheden.

Daarbij kunnen dieren en planten beschadigd, verwond, verdrukt en gedood worden. Ook kunnen verblijfplaatsen van dieren of groeiplekken van planten beschadigd of vernield worden.

Bij uitvoering van het werk kan door geluid, trillingen, verandering van microklimaat en licht verstoring optreden van (beschermde) soorten.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de methode van het onderzoek beschreven.

In hoofdstuk 3-5 worden de resultaten beschreven en wordt aangegeven welke soorten zijn aangetroffen binnen en eventueel nabij het plangebied.

In hoofdstuk 6 wordt ingeschat in hoeverre deze soorten negatieve effecten kunnen ondervinden door de uit te voeren werkzaamheden welke specifieke maatregelen eventueel noodzakelijk zijn en of een ontheffing van de Wnb noodzakelijk is.

Ten slotte bevat hoofdstuk 7 de conclusies met noodzakelijke vervolgstappen. Indien van toepassing worden aanbevelingen gedaan.

Hoofdstuk 8 tenslotte, geeft een overzicht van de gebruikte literatuur. In de bijlages is aanvullende informatie opgenomen over de geldende wetgeving en de gebruikelijke procedures bij een vergunnings- en/of ontheffingsaanvraag. Eventueel zijn (indien relevant) verspreidingskaarten opgenomen.

De bosschage aan de oostkant van het plangebied.

2 Methode

2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Alleen vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd, zijn geïnterviewd tijdens het onderzoek. Het betreft in dit geval de Buizerd, Sperwer en Ransuil. Deze soorten komen voor in de omgeving van het plangebied (NDFF 2012-2022, DE BEER, 2022) en kunnen gevestigd zijn in de aanwezige bomen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden in het plangebied.

Tijdens de inventarisatie is ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels of andere beschermde soorten.

Alle waarnemingen zijn op locatie gekarteerd. De codes zijn gestipt met behulp van een mobiele telefoon of veldtablet.

2.1.1 Nestenscan

Tijdens de eerder uitgevoerde quickscan (DE BEER, 2022) was er een dicht bladerdek in de bomen aanwezig, waardoor de bomen tijdens het veldbezoek niet goed te inspecteren waren op de aanwezigheid van grote nesten.

Voorafgaand aan het onderzoek is het plangebied geïnterviewd op aanwezigheid van grote nesten die geschikt kunnen zijn voor roofvogels en uilen met jaarrond beschermde nesten. Deze ronde is uitgevoerd op 17 februari 2023, voordat de bomen bebladerd zijn. Tijdens deze scan is uiteraard ook gelet op eventuele activiteit van de betreffende soorten.

Op grond van de scan is besloten nader onderzoek uit te voeren naar in bomen broedende roofvogels en de Ransuil, aanvullend op het onderzoek uit 2022.

2.1.2 Roofvogels en uilen

Voor het onderzoek naar roofvogels en uilen in het plangebied zijn vijf bezoekerondes uitgevoerd in de periode mei 2022 tot en met juni 2023. Tijdens het onderzoek zijn alleen soorten met jaarrond beschermde nesten geïnterviewd, er werd bijzondere aandacht besteed aan eerder aangetroffen grote nesten, zie §2.1.1). Het betreft in dit geval Buizerd, Sperwer en Ransuil. Deze soorten komen voor in de omgeving van het plangebied en kunnen gevestigd zijn in de aanwezige bomen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden in het plangebied (NDFF 2012-2022, DE BEER, 2022).

Het onderzoek naar Buizerd is uitgevoerd conform richtlijnen uit het KENNISDOCUMENT BUIZERD, VERSIE 1.0, BIJ12, juli 2017. Wegens het ontbreken van aparte kennisdocumenten worden dezelfde richtlijnen gehanteerd voor onderzoek naar Sperwer waarbij wel ook de periode na half april tot juni wordt gebruikt voor vervolfbezoeken. Dit geldt

ook voor de Ransuil, alleen zijn voor deze soort aparte avond/nachtrondes uitgevoerd in april en begin juni. De latere rondes van het onderzoek naar uilen zijn gecombineerd met het onderzoek naar vleermuizen (zie §2.4).

2.1.2.1 Ransuil en Sperwer

Er zijn drie veldbezoeken afgelegd aan het plangebied tussen half maart en begin juni waarbij is gelet op territoriaal- of nestindicerend gedrag van de betrokken soorten of hun jongen.

Speciale aandacht is besteed aan de eerder aangetroffen grote nesten door deze te checken op wegvliegende of rondvliegende vogels en sporen (krijtstrepen, plukresten, braakballen of jong, vers loof op het nest) ofwel broedende vogels (uitstekende staartveren). Bij de rondes is waar mogelijk gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera.

Ransuil

Er zijn vijf veldbezoeken afgelegd aan het plangebied. Er werden drie dagbezoeken gedaan in de periode tussen half maart en begin juni, tegelijk met onderzoek naar de Sperwer en andere roofvogels.

Daarnaast werden twee avondrondes gelopen in de periode eind maart-half mei, één begin juni (nachtronde) en één eind juni (avondronde) waarbij wordt gelet op territoriaal- of nestindicerend gedrag van de Ransuil of op bedelende jongen (eind mei- begin juni).

Speciale aandacht tijdens dagbezoeken wordt besteed aan aanwezige vogels (uitstekende gebandeerde staart) of sporen (braakballen en krijtstrepen) rond de aangetroffen grote nesten.

Tabel 1.

Bezoekdatums, onderzoeksmethode en weersomstandigheden tijdens het onderzoek naar roofvogels en uilen (N= nachtronde).

Ronde/ Datum	Duur	Weersomstandigheden	Opzet
1 2 mei 2022	1 uur	Droog, bewolking 1/8, wind N-2, 11,1 °C	Dagbezoek
2 9 mei 2022 (N)	1 uur	Droog, bewolking 5/8, wind ZO-2, 14,8 °C	Avondbezoek
3 20 mei 2022	1 uur	Droog, bewolking 8/8, wind W-3, 13,5 °C	Dagbezoek
4 26 april 2023	1 uur	Droog, bewolking 6/8, wind NW-3, 9 °C	Dagbezoek
5 7 juni 2023	2 uur	Droog, bewolking 1/8, wind NNO-2, 12 °C	Nachtbezoek
6 28 juni 2023 (N)	2 uur	Droog, bewolking 7/8, wind ZW-1, 20 °C	Avondbezoek

De latere avondrondes in juni zijn tegelijk uitgevoerd met het onderzoek naar vleermuizen (zie §2.4). Ook tijdens de andere bezoeken van dit onderzoek is gelet op activiteit van (Rans)uilen en andere roofvogels.

2.1.2.2 Buizerd

Er zijn drie veldbezoeken afgelegd aan het plangebied tussen half maart en juni waarbij wordt gelet op aanwezigheid en territoriaal- of nestindicerend gedrag van de betrokken soorten of hun jongen. Speciale aandacht wordt besteed aan de eerder aangetroffen grote nesten, bijvoorbeeld door deze steeds te checken op sporen (krijtstrepen, plukresten, braakballen, donsjongen, jong vers loof of pluizen op het nest) of broedende vogels (uitstekende staartveren).

2.2 Amfibieën

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van beschermde soorten amfibieën en hun voortplantingslocaties of hun leefgebied.

In het plangebied wordt de Rugstreeppad verwacht (NDFP 2012-2022, DE BEER, 2022).

Voor de andere relevante (wild voorkomende) soorten zijn geen recente waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied en/of ontbreekt geschikt leefgebied. Tijdens de inventarisatie is ook de directe omgeving van het plangebied meegenomen en is uiteraard ook gelet op eventueel andere aanwezige beschermde amfibieën.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het *Kennisdocument Rugstreeppad* (BIJ12, 2017).

Alle waarnemingen en zijn op locatie gekarteerd.

2.2.1 Rugstreeppad

Voortplantingswater

Om eventuele voortplantingsplaatsen van de Rugstreeppad vast te stellen is op twee avonden in de periode van 15 april tot eind mei geluisterd naar kooractiviteit (zie Tabel 2). De bezoeken zijn zoveel mogelijk tijdens relatief warme en windstille avonden en nachten uitgevoerd.

Tabel 2.
Bezoekdatums, onderzoeksmethode en weersomstandigheden tijdens het onderzoek naar Rugstreeppad.

Ronde	Datum	Type onderzoek	Weersomstandigheden (Wind (bft)/temp/neerslag)
1	9 mei 2022	luisterronde	Z02/14,8 °C/droog
2	20 mei 2022	luisterronde	W3/13,5 °C/droog
3	22 juli 2022	luisterronde	N2/16,9 °C/droog

Tijdens een nachtelijk bezoek worden de potentiële voortplantingsplaatsen opgezocht en worden roepende mannetjes geteld. Op paden en andere open plekken kunnen 's nachts ook adulte dieren worden waargenomen.

Omdat in deze periode geen waarnemingen werden verricht van roepende dieren is om de aanwezigheid van de soort (volledig) uit te sluiten in de periode eind juni-juli (22 juli) nogmaals bij geschikte omstandigheden een luisterronde uitgevoerd.

Omdat de aanwezigheid van de Rugstreeppad na de vereiste drie luisterrondes al was uitgesloten is geen onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van voortplantingsplaatsen met behulp van een fijnmazig RAVON-schepnet. Bij dergelijk onderzoek is een aanwijzing van een voortplantingslocatie noodzakelijk om een dergelijk onderzoek zinvol in te zetten.

2.3 Holtescan

2.3.1 Voorscan

Het plangebied is op 17 februari 2023, voordat bomen bebladerd raken, met behulp van een verrekijker geïnventariseerd op mogelijk diepere holtes die geschikt zouden kunnen zijn voor boom bewonende vleermuizen.

De op het oog aangetroffen mogelijk geschikte, diepere holtes zijn ingemeten met GPS en nader onderzocht. Ook eventuele activiteit, sporen of aanwezigheid van vleermuizen of andere soorten is uiteraard genoteerd.

Op grond van de scan is besloten direct een vervolgsan uit te voeren, zie §2.3.2).

2.3.2 Vervolgsan

De eerder (tijdens de voorscan) waargenomen bereikbare holtes zijn op 17 februari 2023 direct nader onderzocht op aanwezigheid van vleermuizen, andere dieren of sporen daarvan.

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van klimgereedschap, endoscoop en sondestok.

Alle holtes werden van binnen geïnspecteerd en bepaald werd hoe diep de holtes waren, hoe deze aanwezig zijn in de boom en of er sprake is van droge of inwaterende omstandigheden. Zover mogelijk werd de aanwezigheid van sporen in de holte bepaald.

Omdat verschillende holte(s) tijdens de vervolgsan niet voldoende inspecteerbaar bleken, is besloten verder onderzoek naar boom bewonende vleermuizen uit te voeren, zie §2.4).

Boven: Ecoloog inspecteert holtes hoger in de boom. Onder: Ecoloog inspecteert een holte met behulp van de endoscoop.

2.4 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd krachtens de Wet natuurbescherming onder het regime van de Habitatrichtlijn.

Het doel van het onderzoek is de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2021).

Voorafgaand aan het onderzoek is op grond van de eerder uitgevoerde ecologische quickscan en de aanwezige biotopen nagegaan welke soorten vleermuizen redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied.

Het onderzoek is op grond daarvan in dit geval met name gericht op de algemenere Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis en Rosse vleermuis.

Uiteraard is tijdens het onderzoek ook gelet op aanwezigheid van andere soorten vleermuizen in het plangebied, zoals de Gewone grootoorvleermuis, Baardvleermuis, etc. Bij het aantreffen van dergelijke ‘bijzondere’ boom bewonende soorten, welke mogelijk verblijvend aanwezig zijn binnen het plangebied, worden het aantal bezoekerondes en/of rondetijden aangepast op het protocol voor de desbetreffende soort.

2.4.1 Veldbezoeken

Door middel van veldonderzoek zijn de aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn in totaal vijf rondes uitgevoerd in de periode augustus 2022 tot en met juli 2023. Het aantal rondes is op voorhand, op grond van potentie van verwachte soorten en gebruiksfuncties bepaald.

Het plangebied kan door vleermuizen op verschillende manieren worden gebruikt, bijvoorbeeld als verblijfplaats, als (onderdeel van) een vliegroute of als foerageergebied. Deze gebiedsfuncties zijn tijdens het veldwerk onderzocht.

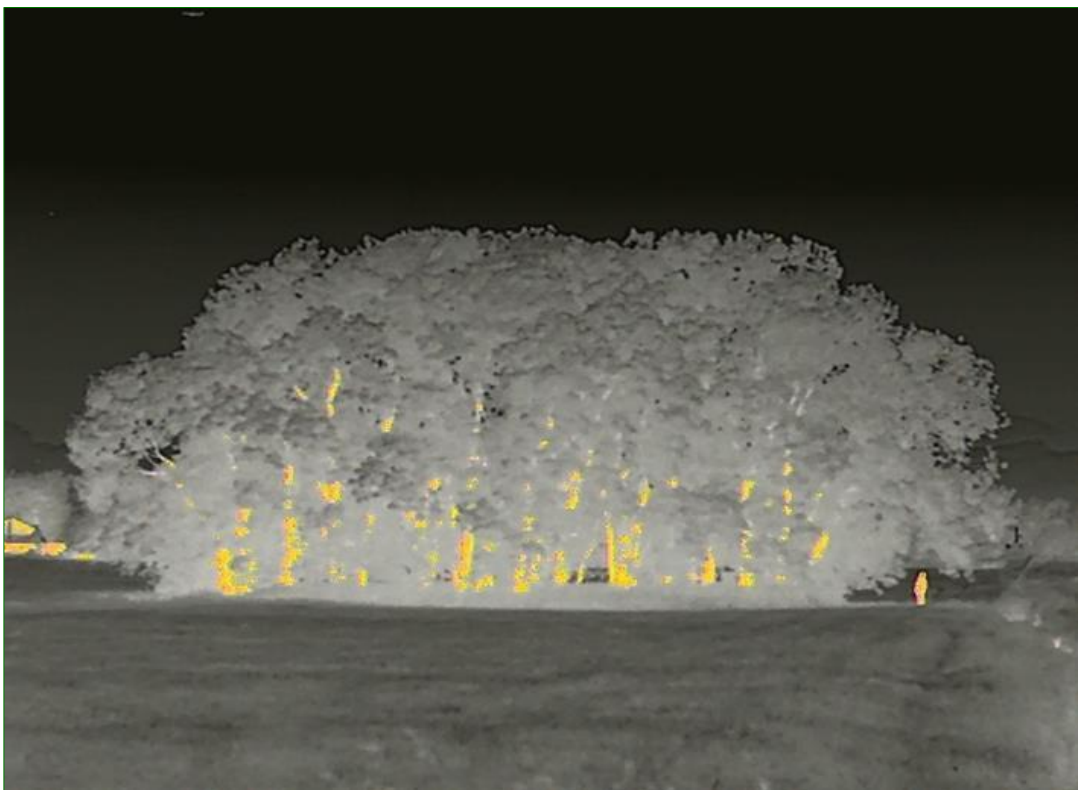
Tijdens de quickscan, eerste najaarsronde en eerste voorjaarsronde van het onderzoek zijn de relevante elementen, zoals (randen van) opgaande begroeiing, wateren, lijnvormige structuren en luwe en donkere terreindelen in beeld gebracht. Daarnaast zijn de aanwezige bomen geïnspecteerd op aanwezigheid van gaten, holtes, kieren en spleten.

Bij dit onderzoek en tijdens alle bezoekerondes is met behulp van een sterke zaklamp bij inspecteerbare delen van het plangebied en bij mogelijke verblijfplaatsen gezocht naar sporen van gebruik zoals keutels op verhardingen, poepstrepen bij gaten, vraatresten.

Daarnaast is tijdens alle bezoeken van het onderzoek gekeken naar de aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebieden in het plangebied. Deze gebruiksfuncties zijn vooral te verwachten in luwe terreindelen van het plangebied en langs lijnvormige landschapselementen.

Bij het bepalen en vaststellen van soorten, aantallen en terrein-gebruik van vleermuizen wordt gebruik gemaakt van batdetectors (beschikbare modellen Pettersson 240x en Echo Meter Touch Pro). Op de onderzoekslocatie was altijd visuele- en audioweergave van de opgevangen pulsen mogelijk en er was altijd de mogelijkheid geluiden en/of pulsen op te nemen met opnameapparatuur (Echo Meter Touch Pro en Tascam DR-05X).

Tijdens het onderzoek werd tevens gebruik gemaakt van warmtebeeld-apparatuur (Lahoux Spotter Elite 35V). Hiermee kunnen vliegpatronen van baltsende, foeragerende en langsvliegende vleermuizen beter in beeld gebracht worden. Vliegroutes op late tijdstippen kunnen nauwkeurig in beeld worden gebracht. Ook kunnen de aanwezige aantallen vleermuizen nauwkeuriger worden ingeschat en kan in volledige donkere situaties zwermactiviteit, late uitvliegers en terugvliegende dieren naar verblijfplaatsen worden opgemerkt zonder dat hier (kunst)licht voor nodig is. Hierdoor wordt onnodige verstoring van vleermuizen en omwonenden voorkomen.

Een vleermuisonderzoeker staat bij één van de bosschages in het plangebied te posten.

De drie kraam- en zomerrondes (KZ1 t/m KZ3) aan het begin van de zomer, zijn met name gericht geweest op het in kaart brengen van zwermactiviteit bij kraam- of zomerverblijven en in- en uitvliegende dieren. Zwermactiviteit treedt met name op aan het einde van de nacht en wordt onderzocht door op kansrijke plekken te posten en/of door in een laag tempo door het plangebied te surveilleren. Bij een avondbezoek wordt gepost op kansrijke plekken (uitvlieglocaties). De avondrondes worden vooral ingezet om het terreingebruik van Laatvlieger vast te stellen.

De twee rondes (P1 en P2) zijn vooral gericht geweest op het vaststellen van paarverblijven en baltsactiviteit. De P1 ronde (eind augustus) is om middernacht gelopen om baltsactiviteit van Ruige dwergvleermuis later in de nacht in beeld te brengen. De P1 ronde is tevens laat ingezet om middernachtelijke zwermactiviteit van Gewone dwergvleermuis vast te kunnen stellen. Deze zwermactiviteit vormt een sterke aanwijzing voor de aanwezigheid van een winterverblijf.

Vanwege de geringe grootte van de bosschages en het beperkte aantal potentieel geschikte plekken en de positie daarvan voor met name verblijfsgebruik van vleermuizen, is het onderzoek uitgevoerd door drie personen.

Tijdens de veldbezoeken was geen sprake van substantiële neerslag en werd er niet geïnventariseerd bij een windkracht hoger dan 4 Bft of bij temperaturen lager dan 8 °C.

Tabel 3.

Overzicht van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek in het plangebied per ronde ("KZ" = kraamkolonie- en zomerverblijfronde en "P" = paarverblijfronde)

Ronde/ Datum	Tijd	Duur	Weersomstandigheden	Opzet
KZ1 7 juni 2023	02:22-05:22	3 uur	Droog, bewolking 1/8, wind NNO-2, 12 °C	ochtendbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ2 28 juni 2023	22:07-00:22	2:15 uur	Droog, bewolking 7/8, wind ZW-1, 20 °C	avondbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
KZ3 13 juli 2023	03:35-05:35	2 uur	Droog, bewolking 2/8, wind ZW-4, 16 °C	ochtendbezoek kraamkolonies, zomerverblijven, terreingebruik
P1 30 aug 2022	00:00-02:00	2 uur	Droog, bewolking 6/8, wind NO-3, 18,9 °C	middernacht paarverblijven, terreingebruik
P2 22 sept 2022	20:30-22:30	2 uur	Droog, bewolking 5/8, wind Z-2, 12,9 °C	avondbezoek paarverblijven, terreingebruik

De rand van de bosschage aan de oostkant van het plangebied.

Een overzicht met de datums, rondetijden, weersomstandigheden en de onderzoeksopzet van de uitgevoerde onderzoeksrondes wordt weergegeven in Tabel 3.

2.5 Relatie met het vleermuisprotocol

Het vleermuisprotocol is een richtlijn op grond waarvan het onderzoek zo goed mogelijk is uitgevoerd. Dit houdt in dat de uiteindelijke onderzoeksopzet is gebaseerd op grond van aanwezige biotopen en potenties in het onderzochte plangebied. In het geval van het betreffende plangebied zijn de hieronder genoemde keuzes gemaakt om de resultaten te optimaliseren.

Eén van de paarverblijfrondes van Watervleermuis en Rosse vleermuis is na 15 september (suboptimaal) uitgevoerd. Hiermee werd een betere spreiding in het najaar verkregen voor de veel meer verwachte Ruige dwergvleermuis. Ruige dwergvleermuis kan namelijk ook nog later in september Nederland binnen trekken en in het plangebied verschijnen. Het uitsluiten van de aanwezigheid van een soort of een functie in een onderzoeksgebied kan nooit alleen op basis van onderzoek in de suboptimale periode plaats vinden. Voor de Watervleermuis en Rosse vleermuis is één optimale ronde voor paarverblijfplaatsen gelopen in het najaar van 2022. Omdat in het

voorjaar van 2023 het onderzoek voor de Watervleermuis en Rosse vleermuis wel optimaal is uitgevoerd, en deze soorten in het geheel niet aanwezig waren, is uitgesloten dat de betrokken holtes gebruikt worden door de soorten. Deze conclusie wordt bevestigd door de uitgevoerde holtescan (zie 2.3) waarbij in het geheel geen sporen of vleermuizen werden aangetroffen in de holtes.

Omdat het plangebied meerdere bosschages betreft, er veel potentiële in- en uitvlieglocaties aanwezig zijn en er voorafgaand aan het onderzoek geen precieze uitvlieglocaties bekend waren, zijn de bezoeken van twee van de kraam- en zomerrondes uitgevoerd als vroege ochtendrondes. Het zoeken naar verblijfplaatsen en activiteit bij grotere bosschages blijkt uit ervaring veel effectiever gedurende de vroege ochtend dan tijdens het (zeer snelle) uitvliegmoment aan het begin van de avond. Omdat Watervleermuis en Rosse vleermuis

Nachtelijk onderzoek naar vleermuizen met behulp van een batdetector (archieffoto G&G)

al tweemaal optimaal worden onderzocht in het voorjaar, is één van de ochtendrondes in 2 uur gelopen (KZ3 op 13 juli), waarbij wel steeds het invliegmoment is bekeken.

Vanwege de aanpassing van de werkwijze ten opzichte van het vleermuisprotocol zijn de resultaten van het onderzoek naar verwachting beter.

3 Resultaten broedvogels

3.1 Buizerd, Ransuil en Sperwer

3.1.1 Onderzoekrondes

3.1.1.1 Ronde 1 (2 mei 2022)

Tijdens de eerste ronde werd één groot nest waargenomen in de bosschage aan de oostzijde van het plangebied. Tijdens het veldbezoek vloog een Zwarte kraai (cat. 5) uit de bosschage. Waarschijnlijk is deze broedend aanwezig op het grote nest.

Er werden tijdens deze ronde geen roofvogels of uilen met jaarrond beschermde nesten of sporen daarvan waargenomen.

3.1.1.2 Ronde 2 (9 mei 2022, avondronde)

Tijdens ronde 2 zijn geen indicatieve waarnemingen gedaan wat betreft vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Tijdens deze ronde is met name gelet op de aanwezigheid van Ransuilen in het plangebied. In het plangebied zijn geen Ransuilen gehoord of gezien.

Onderzoek met warmtebeeldcamera leverde geen waarnemingen op van roofvogels of uilen (of kraaien) nabij het nest. Er werden geen sporen gevonden.

3.1.1.3 Ronde 3 (20 mei 2022)

Ook deze ronde zijn geen indicatieve waarnemingen van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten gedaan. Onder het aanwezige nest werden geen sporen gevonden van roofvogels of uilen, zoals braakballen, krijtstrepen, vers loof op de nesten, ruiveren of pluk/vraatresten.

3.1.1.4 Ronde 4 (26 april 2023)

Tijdens deze ronde werd een groot nest waargenomen in de houtwal aan de noordoostzijde van het plangebied. Het grote nest was in gebruik door een paartje Zwarte kraai (cat. 5). Het nest was continu bezet.

Er werden tijdens deze ronde geen roofvogels of uilen met jaarrond beschermde nesten of sporen daarvan waargenomen.

3.1.1.5 Ronde 5 (7 juni 2023, nachtronde)

Deze ronde werd tijdens de eerste kraam- en zomerronde voor vleermuizen uitgevoerd. Tijdens deze ronde is met name gelet op de aanwezigheid van Ransuilen. Onderzoek met warmtebeeldcamera leverde geen waarnemingen op van roofvogels of uilen in het plangebied.

Het grote nest (rode pijl) in gebruik door Zwarte kraai aan de noordoostkant van het plangebied.

3.1.1.6 Ronde 6 (28 juni 2023, avondronde)

Deze ronde werd tijdens de tweede kraam- en zomerronde voor vleermuizen uitgevoerd. Tijdens deze ronde is opnieuw gelet op de aanwezigheid van Ransuilen. Onderzoek met warmtebeeldcamera leverde geen waarnemingen op van roofvogels of uilen in het plangebied.

3.2 Overige broedvogels

In de weilanden werden territoria van Grauwe gans, Kievit, Krakeend, Scholekster en Tureluur vastgesteld. Het is waarschijnlijk dat deze soorten in het plangebied tot broeden zijn gekomen. Daarnaast werd een broedende Meerkoet waargenomen.

3.3 Conclusie broedvogels

Er werden geen aanwijzingen verkregen dat vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in het plangebied of in de directe omgeving gevestigd zijn. Tevens werden geen aanwijzingen verkregen dat het plangebied een essentieel onderdeel is van leefgebied dat behoort bij een verblijfplaats elders.

Het grote nest in de houtwal aan de noordoostkant van het plangebied was in gebruik door een paartje Zwarte kraai (cat. 5).

Omdat verblijvende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten ontbreken in het plangebied en de omgeving daarvan, is er geen aparte verspreidingskaart gemaakt.

4 Resultaten amfibieën

Bij het onderzoek in en rond het plangebied zijn Gewone pad en Groene kikker (bastaardkikker en/of Meerkikker) vastgesteld.

De Gewone pad en Groene kikker (bastaardkikker en/of Meerkikker) zijn in Zuid-Holland 'vrijgesteld' bij de uitvoering van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, zie verder Bijlage 2.2.1.

De niet vrijgestelde Rugstreeppad werd niet aangetroffen.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen niet vrijgestelde amfibieën in het plangebied kort toegelicht. Er worden daarbij enkele karakteristieke uiterlijke en ecologische kenmerken van de dieren genoemd.

4.1 Rugstreeppad

In het plangebied werd de Rugstreeppad niet in voortplantingswater aangetroffen. De Rugstreeppad werd in de omgeving van het plangebied ook niet (roepend) waargenomen.

Tijdens het onderzoek werd wel de Veenmol (een krekel) verspreid over het plangebied waargenomen. Het geluid van de Rugstreeppad wordt vaak verward met het geluid van de Veenmol.

Het geluid van een Veenmol is meer te omschrijven als een monotone ratel die lang aanhoudt en alleen op korte afstand hoorbaar is. De Rugstreeppad heeft een zwaarder geluid en de ratel houdt minder lang aan. Bovendien draagt het geluid van een Rugstreeppad een stuk verder.

Omdat geen waarnemingen werden gedaan van de Rugstreeppad, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

5 Resultaten vleermuizen

In het plangebied zijn vijf soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 4 worden de soorten en bijbehorende indicatie van de aantallen en gebruiksfuncties weergegeven.

De relevante verspreidingskaarten van de aangetroffen vleermuizen staan in Bijlage 1.

Er werden langsvliegende, foeragerende vleermuizen waargenomen. Verblijfplaatsen in bomen zijn niet vastgesteld.

Tabel 4.

Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen en gebruiksfuncties in het plangebied.

Soort	Aantal (indicatie)	Aantal verblijven	Foeragerend	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	tientallen	geen	ja	nee
Ruige dwergvleermuis	enkele	geen	ja	nee
Laatvlieger	enkele	geen	ja	nee
Watervleermuis	éénmaal	geen	nee	nee
Rosse vleermuis	enkele	geen	nee	nee

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen in het plangebied kort toegelicht en wordt de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

5.1 Gewone dwergvleermuis

In het plangebied werd de Gewone dwergvleermuis in alle terreindelen verspreid aangetroffen. De dichtheden en aantallen vleermuizen lagen meestal laag.

De begroeiing en wateren in en net buiten het plangebied werd gedurende de onderzoeksperiode regelmatig gebruikt door foeragerende vleermuizen. De dieren waren langere tijd aanwezig. De foeragerende vleermuizen werden vooral nabij de bosschages aan de randen van het plangebied aangetroffen. Het betreft naar alle waarschijnlijkheid dieren die zijn gevestigd in de bebouwing buiten het plangebied.

Gezien de mogelijkheden om te foerageren buiten het plangebied en de grootte van het plangebied ten opzichte van (geschiktere) gebied- en daarbuiten, is het plangebied wat betreft foerageergebied geen 'essentieel' deel van het leefgebied van Gewone dwergvleermuizen.

Er werden geen bijzondere gerichte verplaatsingen opgemerkt van Gewone dwergvleermuizen die zouden kunnen wijzen op een belangrijke vliegroute.

In het westelijke deel van het plangebied werden in latere onderzoek rondes tevens enkele in vlucht baltsende Gewone dwergvleermuizen waargenomen. Omdat geen bebouwing in het plangebied aanwezig is worden verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuizen uitgesloten.

Algemeen

De Gewone dwergvleermuis is de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort wordt beschouwd als hoofdzakelijk gebouw bewonend. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen en daklijsten gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats in voorjaar en zomer duidt op de aanwezigheid van (kraam)kolonies.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode half juli – augustus.

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Mannetjes met paarverblijven worden ook vaak vliegend waargenomen verder weg van hun verblijfplaats en zijn dan vaak niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de (zomer)-verblijven. Het foerageergebied wordt via vaste en veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, boszomen en watergangen.

5.2 Ruige dwergvleermuis

In het plangebied werd de Ruige dwergvleermuis enkele malen aangetroffen in het oostelijke deel van het gebied. De soort werd in het plangebied alleen langsvliegend en foeragerend gezien zonder dat aanwijzingen werden verkregen dat de vleermuizen specifieke binding hadden met het plangebied. Zie Bijlage 1 voor terreingebruik.

Vanwege het beperkte gebruik van het plangebied en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijke binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen

De Ruige dwergvleermuis is in ons land jaarrond een algemeen verspreide soort, met name ten noorden van de grote rivieren. Het

leefgebied is zeer divers, maar de grootste aantallen bevinden zich in bosrijk of parkachtig gebied. Ruige dwergvleermuizen gebruiken uiteenlopende (tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals boomholten, bastspalten, nestkasten, spouwmuren, houtstapels en kelders. Hoewel de soort in ons land ook 's zomers verspreid wordt waargenomen, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa (slechts één keer in ons land).

5.3 Laatvlieger

In het plangebied werden enkele langsvliegende Laatvliegers opgemerkt. De waarnemingen van de soort betroffen relatief hoog vliegende, rechtdoor bewegende exemplaren. De dieren waren kortdurend aanwezig. Deze waarnemingen hebben waarschijnlijk betrekking op dieren die op weg zijn van of naar foerageergebieden (veelal aan de buitenrand van bebouwing) of van of naar hun verblijfplaatsen. Er werden geen aanwijzingen verkregen dat de vleermuizen binding hadden met het plangebied.

Vanwege de lage aantallen waarnemingen en kortdurende aanwezigheid wordt het plangebied niet gezien als (onderdeel van) een belangrijke vliegroute of essentieel foerageergebied voor de soort.

Vanwege het beperkte gebruik en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijk binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen

De Laatvlieger komt in ons land algemeen verspreid voor rond dorpen in agrarisch gebied, parken, tuinen en stadsranden. In Nederland bewonen Laatvliegers gedurende het hele jaar uitsluitend gebouwen.

Kraamkolonies worden vooral aangetroffen op (kerk)zolders, in spouwmuren of achter gevelbekleding, waarbij de dieren vaak weggekropen zijn tussen balken en in spleten. Een populatie Laatvliegers gebruikt veelal een netwerk van verblijven, waarbij relatief vaak van plaats wordt gewisseld. Voor zover bekend leven mannetjes vrijwel het gehele jaar solitair. Overwinterende dieren worden meestal in kleine groepjes aangetroffen, mogelijk in dezelfde gebouwen als waarin zich de zomerverblijven bevinden.

Laatvliegers foerageren na het uitvliegen eerst kort in sociale groepen nabij de kolonieplaats. Daarna zoeken ze afzonderlijk de open jachtgebieden op. Deze liggen veelal in kleinschalig agrarisch gebied dat rijk is aan vochtige graslanden. Hierbij kunnen relatief grote afstanden worden afgelegd.

5.4 Rosse vleermuis

In het plangebied werd de Rosse vleermuis slechts incidenteel waargenomen. De soort werd alleen hoog langs vliegend waargenomen zonder dat aanwijzingen werden verkregen dat de vleermuizen binding hadden met bomen of begroeiing in het plangebied. Vanwege de lage aantallen waarnemingen wordt het plangebied niet gezien als (onderdeel van) een belangrijke vliegroute of essentieel foerageergebied voor de soort.

Vanwege het beperkte gebruik en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijk binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen

De Rosse vleermuis is een echte bosbewoner en komt in bosrijke delen en oudere parken van ons land algemeen voor. De kraamkolonies, die regelmatig bestaan uit meer dan honderd vrouwtjes, bevinden zich vaak verdeeld over een netwerk van meerdere boomholten van vooral Beuk of Zomereik. In de kraamperiode verhuizen de dieren regelmatig. De mannetjes verblijven in de zomerperiode verspreid in kleine groepen in boomholten. In de nazomer is de baltsperiode en hebben de mannetjes een territorium bij een boomholte. Hier worden dan met enkele vrouwtjes paargezelschappen gevormd. In het najaar worden ook wel alternatieve verblijfplaatsen zoals vleermuiskasten en hoogbouw gebruikt. Winterverblijven kunnen zich in dikke bomen bevinden, maar worden in ons land niet vaak aangetroffen. Rosse vleermuizen jagen bij voorkeur hoog boven open gebieden als bosranden, weiden, moerassen en meren. Jachtgebied en verblijfplaats kunnen relatief ver uit elkaar liggen (10 km). Vliegroutes lijken nauwelijks gebonden aan landschapselementen en worden hoog, hoger dan tien meter, en snel vliegend overbrugd.

5.5 Watervleermuis

In het plangebied werd de Watervleermuis slechts éénmaal waargenomen. De soort werd langsvliegend gezien in het oostelijke deel van het plangebied zonder dat aanwijzingen werden verkregen dat de vleermuizen binding hadden met bomen of begroeiing in het plangebied.

Vanwege de lage aantallen waarnemingen wordt het plangebied niet gezien als (onderdeel van) een belangrijke vliegroute of essentieel foerageergebied voor de soort.

Vanwege het beperkte gebruik en omdat geen waarnemingen werden gedaan die duiden op belangrijke binding van de soort aan het plangebied, is geen aparte verspreidingskaart opgenomen.

Algemeen

De Watervleermuis komt algemeen voor in bosrijke delen en oude parken van Nederland, in de regel in de omgeving van water. Kraamkolonies worden hoofdzakelijk aangetroffen in boomholten van Zomereik en Beuk. Solitaire dieren en mannengroepen benutten ook (muur)spleten en houtstapels. Overwinterende Watervleermuizen worden in Nederland vooral aangetroffen in ondergrondse groeven, forten, bunkers en (ijs)kelders. Het gaat vrijwel altijd om ruimtes met een zeer vochtig en stabiel microklimaat. De soort vertoont invasieachtig zwermgedrag rond winterverblijven in de nazomer.

De Watervleermuis foerageert vooral vlak boven beschutte open wateren zoals plasjes, vijvers en sloten. Hierbij worden prooien van het wateroppervlak geschept. Jachtgebieden liggen zelden ver van verblijven en worden bij voorkeur bereikt via vaste vliegroutes zoals bomenlanen, bospaden en waterpartijen.

Ten noorden van de bosschage aan de oostkant van het plangebied werden diverse foeragerende Gewone dwergvleermuizen waargenomen.

6 Effectbeoordeling en maatregelen

De aanwezigheid van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten, Rugstreeppad of vleermuizen nabij en binnen het plangebied kan van invloed zijn op de verdere procedure. De effecten die kunnen optreden bij de geplande werkzaamheden worden hieronder beschreven. Voorts zal worden aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen om effecten te voorkomen of te minimaliseren.

6.1 Buizerd, Ransuil en Sperwer

Er zijn geen Buizerds, Ransuilen of Sperwers waargenomen op of bij het bestaande nest in het plangebied. Omdat de soorten ontbreken kunnen geen negatieve gevolgen worden voorzien door de plannen voor deze soorten.

6.2 Amfibieën

In het plangebied zijn in het geheel geen beschermde, niet vrijgestelde, amfibieën vastgelegd. Er zijn geen negatieve effecten van de ingreep op beschermde, niet vrijgestelde, amfibieën mogelijk.

6.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn tijdens de inventarisaties geen verblijfplaatsen of essentieel leefgebied van vleermuizen aangetroffen, er zijn geen negatieve effecten van de ingreep op verblijvende vleermuizen mogelijk.

Foerageergebied

Het foerageergebied binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen 'essentieel' deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

6.4 Overige broedvogels

In het plangebied zijn geen vogelsoorten met jaarrond beschermde verblijfplaatsen aanwezig. Er kunnen in het plangebied, in het broedseizoen, wél andere soorten broedvogels vestigen met niet-jaarrond beschermde nesten.

Dergelijke vogelnesten kunnen worden verstoord of vernield bij ecologisch gevoelige werkzaamheden zoals het rooien en kappen van struiken en bomen, diverse graafwerkzaamheden of het verwijderen van de vegetatieve top laag.

Men dient deze activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden daarom buiten het broedseizoen plaats te doen vinden, dus niet van grofweg 15 maart tot 15 juli. Deze periode is

afhankelijk van bijvoorbeeld het weer en de betrokken soorten. Als onverhoopt buiten deze periode vogels broedend aanwezig zijn, dienen werkzaamheden plaatselijk te worden uitgesteld.

Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is het mogelijk, voorafgaand aan het broedseizoen of voorafgaand aan de vestiging van broedvogels, het plangebied ongeschikt te maken als (nog) geen nesten aanwezig zijn.

Het grote nest in de houtwal aan de noordoostkant van het plangebied was in gebruik door een paartje Zwarte kraai (cat. 5). Gezien de aanwezige biotopen in de nabijheid van het plangebied zal deze 'categorie 5'-soort (zie Bijlage 2.2.5) kunnen uitwijken naar alternatief leefgebied. Er gelden geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die een jaarrond beschermde status van nesten van deze soorten rechtvaardigen. Overigens geldt ook voor deze soorten dat activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden buiten het broedseizoen plaats moeten vinden.

6.5 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende soorten en hun leefomgeving geldt de zorgplicht (zie Bijlage 2.1.1). Teneinde de zorgplicht na te leven kan men voorafgaand aan de werkzaamheden de volgende praktische richtlijnen hanteren:

- ♣ Alle aanwezige vegetatie of bodemmateriaal kan gefaseerd verwijderd worden. Dit geeft bodem- en gebouw bewonende dieren de kans om het plangebied te ontvluchten en een alternatief leefgebied te benutten in de (directe) omgeving.
- ♣ Ontzie groenvoorzieningen zoveel mogelijk tijdens de werkzaamheden en het (tijdelijk) opslaan van machines en materialen. Gebruik zo klein mogelijke werkbreedtes en probeer dezelfde bouwwegen voor zowel aanvoer als afvoer te gebruiken.
- ♣ Het verwijderen van groen kan zoveel mogelijk beperkt worden of na de werkzaamheden kan nieuw groen aangeplant worden op dezelfde locaties als waar groen verwijderd wordt. Houd bij werkzaamheden rondom groenvoorzieningen een zo smal mogelijke werkbreedte aan.
- ♣ Vermijd zware trillingen en sterk geluid bij mogelijk gevestigde natuurwaarden. Bij de werkzaamheden moet voorkomen worden dat 's nachts en met sterke bouwverlichting wordt gewerkt.
- ♣ Om schade aan vissen en amfibieën te beperken moeten de werkzaamheden aan wateren en oevers zoveel mogelijk worden uitgevoerd in de periode augustus tot en met oktober in verband met de voortplantings- en winterrustperiode van deze soorten.

7 Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn een aantal soorten vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 5).

Tabel 5.

Aangetroffen beschermde soorten met vastgestelde gebruiksfuncties in Geestwater te Lisse in 2023.

Vogels					
	Aanwezig	Verblijf (aantal)	Essentieel leefgebied		
Roofvogels en uilen	nee	nee	nee		
Amfibieën					
Rugstreeppad	nee	nee	nee		
Vleermuizen					
	Verblijf (aantal, type)	Foerageergebied	Essentieel foerageergebied	Vliegroute	Essentiële vliegroute
Gewone dwergvleermuis	nee	ja	nee	nee	nee
Ruige dwergvleermuis	nee	nee	nee	nee	nee
Laatvlieger	nee	ja	nee	nee	nee
Watervleermuis	nee	nee	nee	nee	nee
Rosse vleermuis	nee	nee	nee	nee	nee

- ♣ In het plangebied komen geen jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vogels voor. In het plangebied kunnen wél broedvogels met niet-jaarrond beschermde nesten voorkomen. Voor de verwachte aanwezige broedvogels dienen werkzaamheden waarbij nesten vernield of verstoord kunnen worden, buiten het broedseizoen plaats te vinden. Een ontheffing is voor broedvogels dan niet nodig. Het broedseizoen duurt ruwweg van half maart tot eind juli.
- ♣ De Zwarte kraai is een zogenaamde “categorie 5-soort” (zie Bijlage 2.2.5). Gezien de aanwezige biotopen in de nabijheid van het plangebied zullen de aanwezige Zwarte kraaien kunnen uitwijken naar alternatief leefgebied. Er gelden geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die een jaarrond beschermde status van nesten van deze soorten rechtvaardigen. Overigens geldt ook voor deze soorten dat activiteiten waarbij nesten verstoord of vernield kunnen worden buiten het broedseizoen plaats moeten vinden.
- ♣ In het plangebied zijn alleen langsvliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen.
- ♣ Het foerageergebied voor vleermuizen binnen het plangebied maakt slechts een klein deel uit van een veel groter foerageergebied en is geen ‘essentieel’ deel van het leefgebied. De vleermuizen kunnen derhalve uitwijken.

- ♣ Vanwege het ontbreken van verblijfplaatsen van vleermuizen en/of andere beschermde gebruiksfuncties die in betekenende mate worden aangetast, is het niet nodig ontheffing aan te vragen in het kader van Wnb.
- ♣ Voor overige aanwezige soorten geldt onverminderd de zorgplicht (zie Bijlage 2.1.1).

8

Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- BARATAUD, M., Y. TUPINIER, H. LIMPENS & A C. BETAIN, 2015. *Acoustic Ecology of European Bats. Biotope editions, Publications scientifiques du muséum*. ISBN 9782366621440.
- BEER, R. DE, 2022. *Geestwater te Lisse. Toetsing in het kader van de natuurwetgeving*. G&G-rapport QS2022-201. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Rugstreeppad, juli 2017. www.bij12.nl.
- BIJLSMA, R.G., HUSTINGS F. & C.J. CAMPHUYSEN, 2001. *Algemene en schaarse vogels van Nederland (Avifauna van Nederland 2)*. GMB Uitgeverij/KNNV Uitgeverij, Haarlem/Utrecht.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- CREEMERS, R.C.M., & J.C.W. VAN DELFT (RAVON, RED), 2009. *De amfibieën en reptielen van Nederland. – Nederlandse Fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- CREEMERS, R.C.M., K. JOOSTEN, A. VAN DIEPENBEEK, 2019. *Herkenning van amfibieën en reptielen, 3e herziene druk*. Stichting RAVON, Nijmegen.
- DIEPENBEEK, A. VAN & J. VAN DELFT, 2006. *Het waarnemen van amfibieën en reptielen*. Stichting RAVON, Nijmegen.
- DIETZ, C., A. KIEFFER, 2017. *Veldgids Vleermuizen van Europa*. KNNV Uitgeverij. Zeist.
- DIJK A.J. VAN & A. BOELE, 2011. *Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek*. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion uitgevers B.V., Baarn.
- HUSTINGS F., BORGGREVE C., VAN TURNHOUT C. & THISSEN J. 2004. *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- KWAK, R. VAN, BEUSEKOM, R. VAN, FOPPEN, R., LOUWE KOOIJMANS, J. & DE PATER, K. 2018. *Bedreigde vogels van Nederland. Vogels van de Rode Lijst in hun leefgebied*. KNNV uitgeverij, Zeist.
- LANG, F., 2022. *Geestwater te Lisse. Inventarisatie beschermde soorten in het kader van de natuurwetgeving*

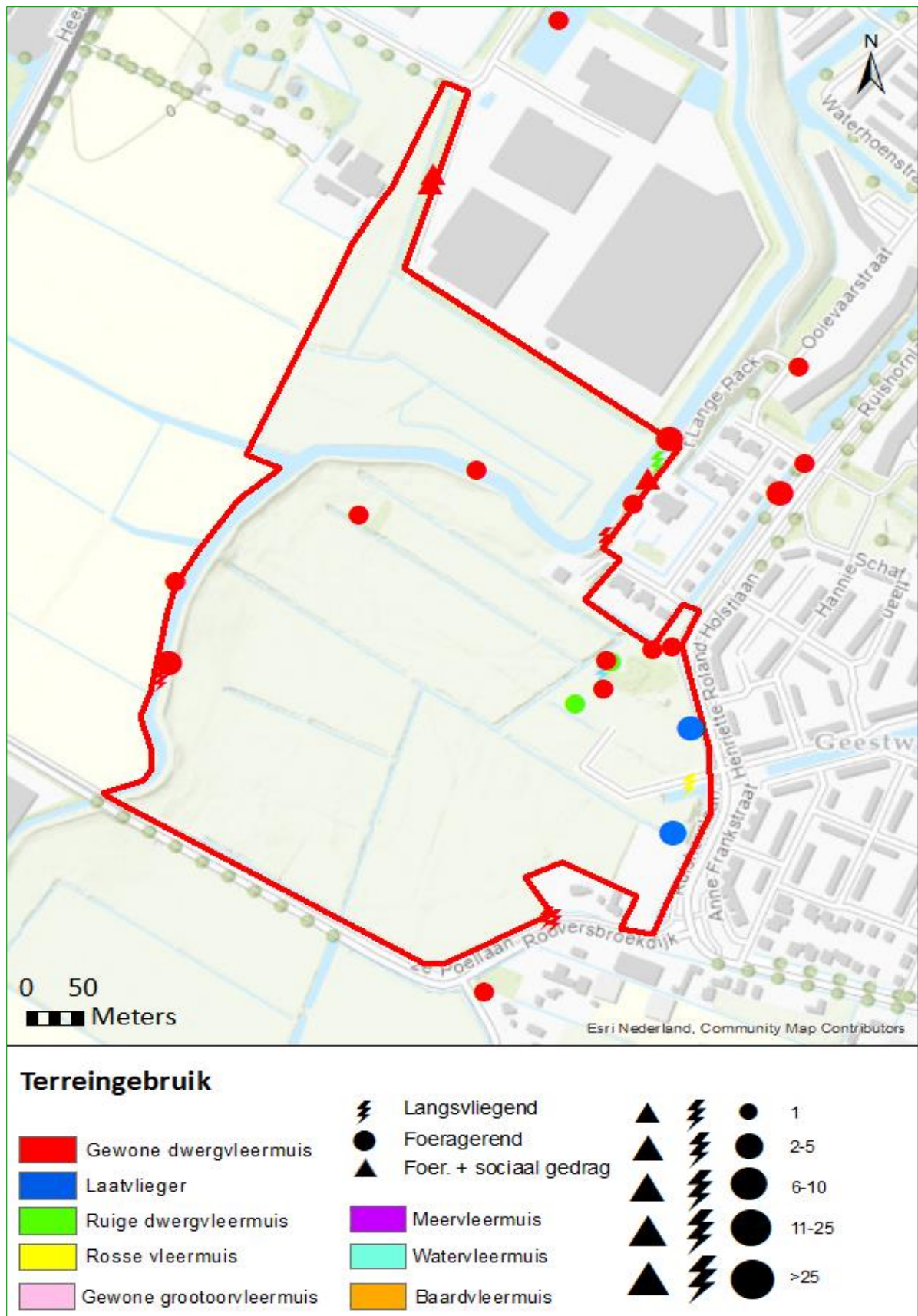
- (*tussenrapportage*). G&G-rapport 2022-210. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- SIERDSEMA, HENK, 1995. *Broedvogels en beheer. Het gebruik van broedvogelgegevens in het beheer van bos- en natuurterreinen*. SOVON-onderzoeksrapport 1995/04. Staatsbosbeheerrapport 1995-1.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND, 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000. – Nederlandse Fauna 5*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- STUMPEL, T. & H. STRIJBOCH, 2006. *Veldgids amfibieën en reptielen*. KNNV-Uitgeverij, Utrecht
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- VAN HOOF, P. & R. CREEMERS, 2023. *Fotoveldgids amfibieën. Alle soorten en stadia in beeld. 1e druk*. Stichting RAVON, Nijmegen.
- VLEERMUISVAKBERAAD NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING, 2021. *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021.
www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.
- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

9 Bijlagen

Bijlage 1	Vleermuizen terreingebruik
Bijlage 2	Huidige natuurwetgeving

Bijlage 1 Vleermuizen terreingebruik

Bijlage 2 Huidige natuurwetgeving

Bijlage 2.1 Wet Natuurbescherming (Wnb)

De Wet Natuurbescherming (Wnb) is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet zijn samengevoegd.

In de Wnb is zowel de soortbescherming van wilde flora en fauna geregeld als de gebiedsbescherming die veelal voortkomt uit bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn.

De provincies zijn, op enkele uitzonderingen na, het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de ontheffingsverlening en handhaving.

Bijlage 2.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Wnb is de zorgplicht die stelt dat “een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

Bijlage 2.2 Soortbescherming

Bijlage 2.2.1 Categorieën

Onder de Wnb wordt een aantal soorten planten en dieren beschermd. Er zijn vier categorieën met beschermde soorten. Twee categorieën bevatten de soorten die respectievelijk zijn beschermd onder de Europese Habitatrichtlijn en soorten genoemd in de Europese Vogelrichtlijn.

Naast deze Europees beschermde soorten heeft de wetgever nog een extra categorie soorten toegevoegd, de ‘andere soorten’.

Per provincie is conform artikel 3.11 nog een vierde categorie opgesteld, die van de ‘vrijgestelde soorten’. Alleen soorten uit de derde categorie kunnen worden vrijgesteld. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht bij het overtreden van de verbodsbepalingen (zie Bijlage 2.2.2) bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer. De lijst van vrijgestelde soorten kan per provincie variëren en is te vinden in Tabel 6.

Daarnaast zijn Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis in of op gebouwen of daarbij behorende erven in alle gevallen vrijgesteld van de genoemde verboden in artikel 3.10.

Tabel 6.
Vrijgestelde soorten per provincie.
Rood=niet vrijgesteld.

	DR	FL	FR	GL	GR	L	NB	NH	OV	UT	ZH	ZL
Zoogdieren												
Aardmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bosmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bunzing	+		+		+	+				+	+	
Dwergmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Dwergspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Eekhoorn						⁺¹						
Egel	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
Gewone bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Haas	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Hermelijn	+		+		+	+				+	+	
Huisspitsmuis*	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Konijn	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ondergrondse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Ree	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Rosse woelmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Steenmarter						⁺²						
Tweekleurige bosspitsmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Veldmuis	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Vos	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Wezel	+		+		+	+				+	+	
Wild zwijn							+					
Woelrat	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Amfibieën en reptielen												
Bruine Kikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Gewone pad	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Hazelworm						⁺³						
Kleine watersalamander	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Levendbarende hagedis						⁺⁴						
Meerkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Bastaardkikker	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*: algemene vrijstelling wanneer soorten zich in/op gebouwen en bijhorende erven bevinden

+1:geldt in de periode maart-april en juli t/m november

+2:geldt in de periode 15 augustus t/m februari

+3:geldt in de periode juli t/m september

+4:geldt in de periode 15 augustus t/m 15 oktober

Bijlage 2.2.2 Verbodsbepalingen

De Wnb bepaalt conform artikel 3.1, 3.5 & 3.10 dat de volgende zaken verboden zijn:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn, vogels genoemd in de Vogelrichtlijn en aangewezen 'andere soorten' opzettelijk te doden of te vangen¹
2. Het is verboden dieren voorkomend in de Habitatrichtlijn opzettelijk te verstoren.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van hierboven genoemde soorten te vernielen of te beschadigen of nesten of eieren van vogels weg te nemen.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste punt opzettelijk te verstoren als deze verstoring van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
5. Het is verboden planten van soorten genoemd in de Habitatrichtlijn (bijlage IV, Bijlage 1 Verdrag van Bern) of als 'andere soorten' (Bijlage B bij de wet) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Bijlage 2.2.3 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichting zoals het slopen, renoveren of bouwen van woningen, het dempen van wateren of het aanleggen bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing voor de Wnb verkregen worden.

Als er beschermde soorten (zie Bijlage 2.2.1) voorkomen die niet zijn vrijgesteld én verbodsbepalingen (zie Bijlage 2.2.2) worden overtreden, dan is ontheffing vereist of moet, indien mogelijk, conform art. 3.31 gewerkt worden met een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (veelal de provincie waarin het plangebied is gelegen). Belangrijk daarbij is de vraag in hoeverre schade optreedt, of de gunstige staat van instandhouding van de

¹Het betreft soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, soorten genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn in hun natuurlijke verspreidingsgebied. Alsmede andere soorten, genoemd in bijlage, onderdeel A, bij de wet.

betrokken soort(en) in gevaar komt en of er bevredigende alternatieven voorhanden zijn voor de ingreep of de locatie daarvan.

Bijlage 2.2.4 Wettelijk belang

Per categorie is het bij het al dan niet verkrijgen van een ontheffing belangrijk wat het belang is van het uit te voeren plan en de te verkrijgen ontheffing. Als schade niet te voorkomen is, dient één van de onderstaande wettelijke belangen van toepassing te zijn:

Soorten van de Vogelrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
- ♣ in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
- ♣ ter bescherming van flora en fauna.

Soorten van de Habitatrichtlijn

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Andere soorten

Ontheffing is nodig:

- ♣ ter bescherming van flora en fauna.
- ♣ in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.
- ♣ in het kader van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting van gebieden en het toekomstig gebruik daarvan.
- ♣ ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.

Bijlage 2.2.5 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men verstorende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Er is een uitzondering, vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' en zijn daarom jaarrond beschermd. Er zijn vier verschillende categorieën 'jaarrond beschermde broedvogels', categorie 1 t/m 4, zie kader volgende pagina.

Kader: Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten en bijbehorende categorie.

Soort	Categorie	Toelichting codes
Boomvalk	4	Vogelsoorten waarvan de nesten in
Buizerd	4	principe jaarrond zijn beschermd met
Gierzwaluw	2	beschermingscategorie:
Grote gele kwikstaart	3	1 = soorten die ook buiten het
Havik	4	broedseizoen het nest gebruiken als vaste
Huismus	2	rust- of verblijfplaats,
Kerkuil	3	2 = koloniebroeders die elk broedseizoen
Oehoe	3	op dezelfde plaats broeden en die daarin
Ooievaar	3	zeer honkvast zijn of afhankelijk van
Ransuil	4	bebouwing of biotoop,
Roek	2	3 = soorten die elk jaar op dezelfde plaats
Slechtvalk	3	broeden en die daarin zeer honkvast zijn of
Sperwer	4	afhankelijk van bebouwing,
Steenuil	1	4 = soorten die niet of nauwelijks zelf in
Wespendief	4	staat zijn een nest te maken.
Zwarte wouw	4	

De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan, betrokken!

Voor jaarrond beschermde soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wél ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevings-check' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat met verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn, moeten deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan de provincie. Als geen schade optreedt en de gunstig staat van instandhouding niet in gevaar komt, zal de aanvraag (positief) worden afgewezen. Het is uiteraard essentieel dat de (aan de provincie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Categorie 5-soorten

Er is nog een categorie met 'bijzondere' vogelsoorten (Categorie 5) Deze soorten keren (zoals ook jaarrond beschermde soorten) weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen'.

Bijlage 2.2.6 Gedragscodes

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van

natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik en van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting voor Vogelsoorten (artikel 3.1), Habitatrictlijnsoorten (artikel 3.5) en andere soorten (artikel 3.10) geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode (artikel 3.31). De bewijslast dat correct is en wordt gehandeld volgens de gevolgde gedragscode ligt bij de initiatiefnemer.

Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld en er moet een belang zijn voor het project vergelijkbaar met genoemde belangen uit de VRL, HRL of de 'andere soorten'.

Bijlage 2.3 Gebiedsbescherming

De Wnb regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden. In de Wnb (art. 1.12) wordt ook verordend dat (provinciaal) gebieden aangewezen worden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Tevens wordt aangegeven dat provincies mogelijkheden hebben ook andere belangrijke gebieden aan te wijzen vanwege hun landschapelijke- of natuurwaarden.

Bijlage 2.3.1 Natura 2000

Nederland en andere EU-landen hebben in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aangewezen, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Een overzicht van Natura 2000-gebieden is te vinden op:

<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

Habitattoets

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten, dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel 'Habitattoets' genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een 'passende beoordeling'. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de ‘Habitattoets’ blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Het bevoegd gezag geeft een vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is.

Externe werking

Belangrijk bij de bepalingen rond Natura 2000- gebieden is de ‘externe werking’. Dit betekent dat ook projecten buiten het Natura 2000- netwerk met mogelijk negatieve gevolgen binnen het netwerk, getoetst moeten worden aan doelen van betrokken gebied of gebieden. Een bijzondere vorm van externe werking is de (extra) uitstoot van stikstof door een project die kan neerslaan binnen Natura 2000-gebieden en daar voor schade kan zorgen. Aangetoond moet worden dat geen negatieve gevolgen mogelijk kunnen zijn op Natura 2000-gebieden.

Bijlage 2.4 Overige gebiedsbescherming

Bijlage 2.4.1 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Ingrepen in gebieden die horen bij het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) worden in principe niet toegestaan, tenzij bijvoorbeeld uitgesloten is dat de ingreep een negatief effect heeft op het netwerk of de ingreep een groot maatschappelijk belang dient. Getoetst wordt of een ingreep van invloed is op ‘wezenlijke kenmerken en waarden’, het NNN kent geen toetsing op ‘externe werking’. Als een ingreep wordt toegestaan, moeten eventuele nadelige gevolgen zoveel mogelijk worden voorkomen en de resterende schade moet worden gecompenseerd. Uitgangspunt bij het toestaan van ingrepen is dat netto sprake moet zijn van een versterking van het netwerk.

Bijlage 2.4.2 Overige natuurwetgeving

Naast de behandelde wetgeving zijn soms andere gebied beschermende bepalingen van kracht. Dit kunnen regionale of provinciale plannen of visies zijn die gebieden of soorten (extra) beschermen. Een voorbeeld hiervan zijn de ‘weidevogelleefgebieden’ van de Provincie Noord-Holland. Per plangebied zal op maat moeten worden nagegaan of dergelijke bepalingen aan de orde zijn.

Bijlage 2.5 Procedure

Als bij aanvang van een project niet uitgesloten is dat beschermde soorten voorkomen of negatieve effecten op beschermde gebieden

Figuur 2.
Stappenplan
procedure
ecologisch
onderzoek en
ontheffing

kunnen optreden, is een ecologische *quickscan* nodig en dient het stroomschema uit Figuur 2 te worden gevolgd.

Als op grond van deze *quickscan* de aanwezigheid van dergelijke soorten of gevolgen niet zijn uit te sluiten én wordt gezien dat negatieve effecten kunnen optreden, is vervolgonderzoek noodzakelijk.

Tijdens het vervolgonderzoek wordt het plangebied geïnventariseerd op de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Indien aangetroffen worden de gebruiksfuncties van deze soorten in beeld gebracht. Vervolgens wordt opnieuw onderzocht of negatieve gevolgen mogelijk zijn door uitvoering van de plannen.

Bijlage 2.5.1 Ontheffingsaanvraag Wnb

Als stap 4a uit het stroomschema negatief is omdat een project of plan locatie gebonden is en er geen alternatieven zijn, is een

ontheffingsaanvraag waarschijnlijk aan de orde. Een dergelijke aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Een projectplan waarin onder meer de locatie, de werkwijze, de te verwachten schade, de te nemen maatregelen, de alternatievenstudie en het wettelijk belang gedetailleerd worden beschreven.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 3-5 jaar geldig).

De aanvraag kan voorafgaand aan het aanvragen van een omgevingsvergunning plaatsvinden. De aanvraag wordt gedaan bij de provincie waarin het plangebied is gelegen.

Het is ook mogelijk 'aan te haken' bij het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (WABO).

Men dient op het digitale aanvraagformulier van het omgevingsloket (OLO) dan aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Ook hierbij dient een projectplan en inventarisatie bijgevoegd te worden.

De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar de provincie die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (VVGB) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning.

De provincie handhaaft bepalingen uit eventuele ontheffingen en vergunningen en de eventuele werking van de Wnb bij projecten waar geen ontheffing is aangevraagd. Ook het volgen van gedragscodes wordt gehandhaafd door de provincie. Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Hazenkoog 35A
1822 BS Alkmaar

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

www.vandergoesengroot.nl